GAUDEO

John Carter Brown
Library
Brown University

The John Carter Brown Library
Brown University
Purchased from the
Louisa D. Sharpe Metcalf Fund

N:24.

MANIFEST
Van 't Koninghrijck van
PORTUGAEL.

In d' welcke verklaert wort de gerechte oorsake ende reden waerom de Inwoonders sich hebben getrocken uyt de gehoorsaemheyt des Konings van Castilien / en nu aenghenomen den Serenissimo Heer Don Joan de IIII. van dien Name / wesende den XVIII. gerechten Koningh van dit Koninghrijck.

Met Gratie ende Privilegie.

Gedruckt naer de Coppe tot Lisbona, By Paulus van Craesbeecke. Ende nu getrouwelijck overgheset in 't Nederlants / *Door* C. F. Portugees.

En worden nu uytgegeven,

By Broer Iansz, Ian van Hilten, En C. de Pas, Anno 1641.

Inleydinghe tot het

MANIFEST

OFTE

Verclaringhe over de gerechtighe Pretentie van desen tegenwoordigen Koninck Joan den vierden/ En op sijn gerechtige Successie van 't Koninckrijck Portugael.

HET schijnt dat de Werelt rechtvaerdighlijck met recht sal vragen/ reden van 't gene dat tot Lisbonen op den eersten Decembris des Jaers 1640 geschiet is: geweygert werdende gehoorsaemheyt aen Don Philippo den vierden tot op dien dagh toe absoluydt Heer van gantsch Spagnien ende de twee Coninghrijcken sijne Croonen annex zijnde / ende gegeven werdende aen den Senerissime Coningh Don Ioan mede den vierden van dien name/die tot dien tijt toe Hertogh van Braganse geweest was. Exempel / dat tghegheel Coninghrijck van Portugael datelijck volghde van te voren / daer op onverdacht sijnde / ende sonder een Lance inde handt te nemen ofte eenich Sweert uyt te trecken is eensteminich onder den selven Prince ghebracht in minder daghen als eenen Bode van nooden was/ omme 't selve met aller spoede te connen beloopen.

Om dies wille dat om soodanighe schuldige onderdanigheyt naer te komen/ het dan genoeg is alleenlijc te weten dat het syne Majesteyt beliefde die t' ontfangen/sonder gewelt te zijn eenen Man onder soo grooten menichte van volck ende in soodanige veranderinghe van saecken die handelde het Lot te verbeteren/ende hem te vervoegen tot wederstandt / seltsame saeck oft noot gesien inde Werelt dat soo veel volckeren in een onversiene saecke scheenen haer te regeeren door eenen wil / sonder eenighe hooghveerdigheydt te speuren/ ondeucht alroos mede maet vande veranderinghen der Coninckrijcken ende Keyserrijcken/volmaecktheyt/ dat in soo veel menschen herten klaerlijcken aenghewesen wort een Goddelijc bewegen/eñ verhoogde de eergiericheyt vander Portugeesen getrouwigheydt die door den dienst van hare natuerlijcke Princen niet alleenelijcken verwonnen heeft de Humeuren der vreemdelingen / maer ooc met meerder strafheyt de Huys Tyrannen opgepronckt als met de vroomste ghetrouwigheyt.

Ende sal seer gevoeghelijck wesen om te voldoen aen dit ghemeyn wenschen/ openbarende de dingen die hier over geweest zijn/ want gelijck de Koninckrijcken de grootste leden zijn van de ghemeynte der gantscher Werelt/ inde welcke sy hare gestaltenisse nemen als by een gevoechde deelen / het is reden jae een behoorlijcke sake/datse houden aentekeninge van 't geene gepasseert is in yder der

selver

selver/ende daerom nam ick voorẽn te stellen op dit kleyne Pampier 'tgheene ick konde seggen over dese materie/ dwingende de woorden/ op dat de substantie te meerder plaets mach hebben/ende hoe wel met het geene ghesecht wort eenighe vreemde daden schijnen gelastert te worden / soo en is nochtans soodanige meyninge niet alsoo/maer voor hebbe de klaer-blijckende waerheden te openbaren/ aen gants Europa/hatelijcken alleen aen die/dien tot noch toe hem krachtelijcken verscheyden couleuren hebben willen geven. Portugael riep haestelijcken geenen anderen Koninck te kennen tot noch toe/men koste vragen wat recht hy gehadt heeft om dit te doen / ende waer op den selven Koninck hem fondeerde om het t'aenveerden / desgelijckx wat oorsaecken daer waren tot so subijte muytenatien soo den Coninck die toegheftemt wiert/ behoorlijck recht hadde om het te zijn/de onderdanen moesten hem volgen / eñ hem onderdanich zijn/ ende door dien dit het Fondamentael punct is van mijn meyninge / sal ick daer van handelen int eerste deel van mijn Pampier/latende voor het tweede de betooninghe der oorsaken die dese geesten wacker ghemaeckt hebben nu te nemen de resolutie soo veele Jaren verachtert / ende in't derde ende laetste sal ick segghen hoe ende door wat middelen dese vrydom bekomen is.

RECHT,

Door het welcke het Koninckrijck van Portugael geweygert heeft onderdanigheyt aenden Koninck van Castillien , ende die toe-gheftemt sijnen verheven Koninck Don IOAN.

HEt is seer wel bekent dat door de doot des Koninck Don Sebastiaen, in dẽ ongheluckighen Velt-slagh in Afrijcken/succedeerde in't Koninckrijck van Portugael den Cardinael Infante Don Henriques sijnen Oom / Soone van den Coninck Don Emanuel sijn Vaders Groot-vader / de welcke hem selven oudt siende/met luttel hope van leven : dede aenseggen aen allen de Princen inde welcke konde gespeurt worden eenich recht om het Koninckrijck te Erven/ om (hoorende de reden van alle) te besluyten/wie moeste gepreferceert wesen/den machtighsten was Don Philippus de tweede Koninck van Castillien / die hem betrouwende op sijne groote kracht/ende mistrouwende van sijn recht/ bevreesde het ghemoet vanden ouden Kerckelijcken Koninck/ vervorderende door verscheyden middelen hem Erffghenaem te verklaren/ oft dat geenen anderen verklaert souden wordẽ/hy bequamt int leste/want Don Henriques weynich levende/ liet de sake ongeeyndicht door sijnẽ doot/eñ hoe wel hy Regeerders noemden met macht te oordeelen/ soo en hebben die niet vermocht dat vrymoedichlijcken te doen / om dat de macht ende neerstigheyt van Don Philippus, haer beroerde/ wanneer sy eyndelinghe vonnisse quamen te gheven tot sijn voordeel / ten was merckelijck van geender weerden/als zijnde klaerlijcken tegen recht/ zijnde gegeven in Ayamont ghelegen in Castillien/ buyten de palen van Portugael/met vreese van een groot Leger dat den Koninck by een hadde/ van 't welcke sy met groote reden mochte vreesen eenigh ghewelt / maer sy en oordeelden niet al op die manier/noch het meeste deel van dien die Don Henrique hadde genomineert/ desen middel wierde alleenlijck gebruyckt om plaetst te gheven aende ongerechtighe yt

tigheyt / door de welcke Don Philippus wilde met ghewelt het Koninckrijck besitten / maer niet tegenstaende hy niet en wilde gepassioneert doen/ ende altoos wel verstaende/ dat het recht toe quam aen Vrouwe Dona Cathrijna, Huysvrouwe vanden Hertogh van Bregansen/Don Ioan de eerste: Portugael sich bevindende ghebroocken ende gheconsumeert/door het verlies vanden Koninck Don Sebastiaen, doodt ende ghevangenisse van het grootste ende beste deel des Eeldoms ende een groot deel van't volck/ende de Peste die haest daer nae volgde/ en konde niet wederstaen/daerom quam hy in/en won het met ghewelt.

Don Philippus niet alleenelijck met de selve Oorloghe ende meer met beloften ende giften/wan het gemoet van veele ende alles corrumpeerde/ verdruckten de waere gherechtichept.

Daer waren veele pretendeerders van't Coninckrijck/ maer wy en sullen nu niet verhalen de bewijsinghen die de andere by brochten / want wy maer voorstellen te betoonen het recht / het welcke den Doorluchtigen Coninck Don Ioan genomen heeft/sluytende wt het Koninckrijc Philippus de vierde/ Neve vanden tweeden/sijne Majesteyt (die Godt beware) is geboren vanden Doorluchtigen Don Theodosio de tweede/Hertogh van Bragansen/ Soone van Vrouw Dona Cathrijna, die gebooren was vande Infante Duarte, Soone vanden Coninck Don Emanuel, vanden welcke de Infante/Keyserinne Dona Isabel, zijnde moeder van Phillippus de tweede/ Neve van Vrouw Dona Cathrijna oock gebooren/ beyde gelijcken Cousijns vanden Overleden Coninck Don Henrique, Kinderen van sijn Broeders Vrouw Dona Cathrijna Dochter van Emanuel, ende Don Philippe, sy getrout zijnde met den Hertogh Don Ioan, afcomende van het selve Huys der Coningen van Portugael/in manlijcke linie vanden eersten Hertoch Don Alphonce, wettigen Sone vanden Coninck Don Ioan den eersten ende door Vrouwelijcke linie van Vrouw Dona Isabel, Vrouw vanden Hertogh Don Fernando de tweede / Dochter vande Infant Don Fernando, boven dien voorschreven Vrouw Dona Cathrijna was natuerlijcke van 't Coninckrijck/ Don Phillippus vreemdelinck / ghebooren buyten het selve / want hoe wel de Moeder Portugees was/d'ordonnantie staet alleenelijck toe aende soonen van Portugeesche Vaders/ ende met seker qualiteyt de Privilegien van naturalisatie.

Met dese presuplitie yder een bekent/ sullen wy in dit discours treden/ aenrakende alleen de Fondamenten van het Recht van sijne Majesteyt/ die genoechsaem sullen zijn om die te verklaren/ hoe wel wy die niet en bewijsen/om dat de geleerde in welcker handen dit Pampier komen sal / dat te lichter sullen konnen doen.

En ghelijck daer twee middelen zijn om te succedeeren / den eenen ghenoemt Iure Sanguinis, ende den anderen Iure Hereditario, moetmen sien door welcken van die twee men aen 't Coninckrijck komt / den lesten is dien die onderhouden wordt inde Erffenissen / abintestato ende gelijck dat den eersten gewees is die inde Werelt gekent is/ volgens het eerste recht der Volckeren / ende dat zedert seer ouden tijt/ men gesuccedeert heeft inde Koninckrijcken/ 'tis een klaer saecke dat het soude onderhouden worden in sijn successie alsser niet door eygene Wet van Imanden specialiteyt waere / ende hoe wel men inghevoert heeft andere

maniere

maniere van succedeeren als de twee Morgados ende Leengoederen tot particuliere eynden geordonneert / zijnde niet te gelooven datmen om harent wille inde Coninckrijcken soude hermaecken 'tgeene eerst inghestelt was / nocht' dat de Volckeren 'tselve souden toestaen / alsoo de Coningen alleenelijcken authoriteyt hadden / om de oude costuymen te veranderen. Dese conclusie is seecker ende alsoo de geene die ons inde principaelste meyninge contradiceeren de selve oock aennemen/ is onnoodigh die te bevestighen.

Ende die supponerende ooc dat de Erffenisse der Koninckrijcken ondeylbaer zijn / ende dat de selve alleenelijcken aen eenen Persoon moet komen / die onder veele pretendenten inde beste linie gesocht moet worden / so ist oock seker dat de linien van Mevrou Dona Cathrijna beter was : als die vanden Coninck Don Philippo, want soo indien den Infandt Don Duartes sijnen Vader noch leefde/soude hy als Man/ de Keyserinne Dona Isabel daer uyt sluyten/ maer des Coninckx macht/om rechtveerdighe oorsaecken / heeft willen invoeren : dat hy als Man/ Mevrouw Dona Cathrijna weghen de qualiteydt van't gheslachte/ moeste voorgaen / al hoe wel sy van aensien vande linie voor gegaen was.

Dit heeft het Recht verdruckt / maer niet verduystert / want inde Erffenissen diemen abintestato succedeert / is seecker dat het recht het benefitie van representatie toestaet / 'twelck so veel is als de Kinderen te houden ende achten voor de eygene Persoonen der Vaderen/om te succedeeren in 't gheene sy-lieden (soo sy noch int leven waren) souden moeten na-volgen / ende om daer uyt te sluyten de gheene die sy-lieden daer wt mochten uyten / ende alsoo moetmen alleenelijcken op de verbeteringe vande linie letten / inde Coninckrijcken en is gheen specialiteyt die dit wederstaen kan / alsoo inde successie der selve geobserveert moet worden 'tgeene inde voordere erffenissen onderhouden wort / gelijck de Doctoren ghemeynelijck zijn resolveerende. in ander Coninckrijcken zijn conforme dese leere ghewesen / soodanighe talen als daer voorghevallen zijn in Vranckrijck / in Enghelandt / in Hongarien / in Arragon/ als mede int Hertoghdom van Britanien / de Wet van Castillien / 'tselve als een oude costuyme van Spangien supposerende / ordonneert dat het Kindts Kindt vanden lesten besitter soo vanden oudtsten Soone / den tweeden Soone sal voorgaen ; den Coninck Don Ioan van Portugael/by sijnen Testamente heeft geordineert dat den Prins Don Duarte by sijn leven komende t'overlijden / sijnen Enckel soude succedeeren/den selven voor d'andere soonen prefererende ; den Coninck Don Alphonso den vijfden / disponeerde dat oock het Coninckrijck aen sijnen enckel Soone van Don Ioan den tweeden soude komen / al waert oock dat hy ander Kinderen vande Doorluchtichste Me-vrouw soude hebben : inde Coninckrijcken van Spangien / alwaer de Vrouwen erven moghen / en kan niet getwijffelt worden ost sy soo wel als de Mannen het benefitie van Representatie genieten mach/eñ dat sy in beter linie staende / de Mannen die in een ander wesen sullen daer uyt gheslooten moeten worden.

Dat dit benefitie de Vrouwen aldaer toeghestaen wordt / admitterent ghemeynelijck de Doctoren gesondeert zijnde int geene te recht / sonder de Mannen de Representatie te limitteeren indistintelijck is spreeckende : ende dit niet

distin-

distinguerende / en konnen wy gheen limitatie maken / voornamelijck wetende dat de representeeren verscheyden persoone qualiteyten vande Vaders die sy selfs niet en participieren / ghelijck oock is de meerder jaricheydt / by welcke exempel de Vrouwen mede als manlijck tot de erffenisse / waer van geen ghe-slachte uytghesloten wordt / mogen representeren / te meer die geene die getrout sal wesen met eenen Man van de selve Familie ende bloede / ghelijck wy verhaelt hebben Mevrouw Dona Cathrijna te wesen.

De wetten van Castillien ordonneeren dat den oudtsten Soon al eer hy erft stervende / nae-latende Soon oft Dochter / dese Erffenisse haer ende niet den Oom toekomt. Den Coninck Don Alphonso, den vijfden van Portugael / heeft gheordineert dat de Soonen ofte Dochters vanden Prins Don Ioan souden erven ende niet de geene die hy vande Doorluchtighe Mevrouw mochte verkrijgen. Don Fernando den eersten Coninck van Napels / heeft de erffenisse vant Rijck gewesen tot behoef van sijne kleyne Nichte / Dochter vanden eerst-ghe-borenen / met exclusie vanden tweeden Soone. Den Coninck Don Phillippus uyt Engelandt heeft sententie ghegheven / dat de Nichte vanden Hertogh van Bretanien / dochter vanden oudtsten Soone / den anderen jonger Broeder van den overledenen soude voorgaen. In voegen dat so wanneer men de Erffenisse der Koninckrijcken soude deffereeren / als de geene zijn diemen ab intestato succedeert / ende de representatie tot op den tweeden graet in dese geadmiteert werdende / ende de Vrouwen soo wel als de Mannen de selve eygentlijcken genietende / en kan niet ghetwijffelt worden / of mevrouw Dona Cathrijna, als staende in beter linie als Phillippus den tweeden de wettige ende waerachtige successeur vanden Koninck Don Henrique haeren Oom / tot de Croon van Portugael / ende dat door haer het selve recht toe-ghevloept is sijne Majesteyt den Coninc Don Ioan den vierden / onsen Heere dien Godt beware.

De krachten der waerheyt ende gherechticheyt / bevechten continueerlijcken de conscientie / als de grooten niet en konnen voort brenghen / soo wercken sy datmen schijn ende pretexten soeckt: om daer mede de onrechtveerdicheden te beveynsen ende te bedecken. Dese redenen zijn seer dringhende / ende men moet weten dat de Gheleerde ende de Wereldt / het recht des Coninckx onses Heeren ghewaerdeert hebben als naer behooren / ende dat gandts Portugael d'oogen daer op gehadt heeft. Sy hebben nu tot Antwerpen een Boeck doen drucken inden name van eenen Broeder de Cister / die sy begheert hebben hem selven te noemen Broeder Ioan de Caramuel / met meyninghe van te betoonen het recht 'twelck Phillippus (die sy-lieden hebben genoemt den voorsichtigen gehadt heeft om sich inde regieringhe deses Rijckx in te voeren. desen Autheur heeft ghediscoureert van alle alsulcke actien / als geconsidereert konden werden / 'tzedert de eerste fondatie van Portugael ten tijdē van Don Alphonso Henriques willende toonen dat desen heyligen Monarcq hem selven tot de Croone met violentie ende sonder recht heeft ingheboert. Insghelijckx secht hy van Don Ioan den eersten / maer alsoo de antwoort van 'tgeene dese twee Coningen aengaet / in kortheyt niet en kan bestaen / maer een heel Gerecht-Boeck vereyst: soo salmen 'tselve door andere wercken reserveeren / waer in men volkomen satisfactie

 geven

geven sal. Nu sullen wy alleenelijcken antwoorden op 'tgeene sy-lieden tegens het recht van Me-vrouw Dona Cathrijna zijn stellende / ende dit mede met de meeste korthept.

Alle sijn Intentie is te willen betoonen dat inde successie der Coninckrijcken men geenen Representatie behoort te admitteren / 'twelck hy bewijst met twee exempelen/een uyt Spanien/alwaer Don Alphonso den Wijsen/den Enckel uytsluytende / den tweeden Sone dede sweeren / het ander uyt Sicilien/ alwaer Bonifacius den achtsten (soo hy seydt) sententie ghegeven heeft tot behoeff van eenen anderen soon / van eenen overledenen Coninck/ priverende vande Erffenisse des eerst-gheborenen soon. Van dese exempelen / het eerst favoriseert seer ons recht / het tweede en is ons oock niet tegen/tis waer dat den Wijsen den Enckel heeft uytgesloten/ maer 'tis oock seker dat dese sijne actie generalijcken in Spanien voor onrechtveerdich gheoordeelt is gheweest : Attribuerende dese onrechtveerdighept Godt toe te laeten / dat den selven tweeden Soon die Don Alphonso tegens recht voor successeur sijnes Kroone / hadde doen sweeren hem daer naer soude komen berooven / het exempel voor onrechtveerdich ghekent zijnde/komt met ons ghelijck uyt : Wy staen mede toe/ dat de Coninghen Don Denis, de Portugael ende Don Iayme de Arragon by-ghelepdt hebben d'actie die andere pretendenten van 't Rijck.

Om dese oorsake/tegens den Coninck Don Fernando hadden hem 'tselve latende: maer wy ontkennen/dat zy 't by vonnisse gedaen hebben/want 'tis seker dat syliedem minnelijcke compositie gedaen hebben/wetende dat om de gemeene vrede van Spanien (die alle andere particuliere rechten moeste te boven gaen) te conserveren/daer geen ander remedie en was.

'Tgene in Sicilien gewesen is (indient waer is) en streckt tot geen exempel tegen ons/want 'tselve Koninckrijck als leen-goet vande Kerck soude volghen oft de ordre van Investiture oft Pontificale recht /'twelck niet verspreyt en wordt op de maniere van tot ander Coninckrijcken te succederen. Dat van Portugael is vry/ende inde gevallen/ waer over dese ordonnantie niet en disponeert/wordt het gemeyne recht geobserveert ende als dit de representatie admitteert / ist claer/dat wy de selve oock onder ons sullen toestaen/ te meer als ons door de voorschreven gevallen is blijckende/ dat de Coninghen selfs kenden dat sy die selfs behoorden t'admitteren.

Caramuel dient hem selven oock van redenen / ende secht dat de representatie / is privilegie ende een fictie / oft gelaet van recht/ alleenelijcken voor de erfsenissen ingevoert / 'twelck soo niet en kan wesen.

Dit soude eenige kracht hebben / ten waer dat de Koninck rijcken oock geen Erfnisse vanden lesten possesseur en waren ; maer aengesien datse seeckerlijcke zijn / ende soo seecker : dat altoos de Koninckrijcken tot de successeurs met alle de last van de erffenissen passeeren / niet zijnde toeghelaten 't Koninckrijck te accepteeren / ende de lasten te repudieren / blyft klaer dat men met extentie/ maer door Comprehensie de qualiteyten hem moeten geattribueert werden/ende de ordonnantie waer mede inde andere erffenissen succedeert.

Oock fondeert hy hem op de woorden van eene Dieta / die ter tijdt vanden

Koninck

Koninck Don Alphonso Henriques tot Lamego gecelebreert / inde welcke werdende getracteert / hoe datmen int Koninckrijck succedeeren soude / wert gheordonneert dat soo den eersten Soone komt te sterven int leven vanden Vader / dat 't Koninckrijck aenden tweede kome / aen den derden oft aenden vierden etc. Ende hier door wilt verstaen datter in ons Koninckrijck geen representatie en is: maer hy is verdoolt / want die Dieta en seydt niet dat komende den eersten te sterven / kinderen achter laetende / dat den tweeden soude erven / want indien datse 'tselve hadden willen segghen soudent ghedeclareert hebben. Sy discoureren alleenlijck door 'tvolgen vande Soonen / gelijckse van te voren gediscoureert hadden door kinderen / kints kinderen ende dier na-volgende / naer de preferentie vande lieden / ende zijn nul ghebleven int kas van preferentie vanden Neef tot den Oom / wantse daer van niet ghetracteert hebben / ende over-geslagen / blijft inde dispositie van 't recht d'welc admiteert Representatie. Beter soude Caramuel van die Dieta argueren: dat Don Phillipus gheen erfgenaem konde wesen / niet naturel zijnde / want hy de vremde Excludeert. Oock soeckt hen te behelpen met onse ordinantie / de welcke Representatie ontkent om te succedeeren inde goederen vande Croone / ende begheert dat dit oock daer in kome / maer 'tis geen goede consequentie / want inde goederen vande Croone succedeertmen Ex concessione dominica, ende men mach niet te buyten gaen 'tgeene de Koningen daer in ghedisponeert hebben. In't Koninckrijck succedeertmen Iure hæreditario; d'welck seer anders is / ende de voorsz. exempelen concludeeren / dat de Coninghen in haere successie moeten kennisse draghen datmen representatie behoort toe te laten.

Hy sustineert oock / segghende: dat oock den Tytel van Regereen is Ex concessione dominica, want het vande Ghemeynten komt / die't aen de Coninghen gegeven hebben / swacke redene: want de Gemeynten hebben alle haer recht aende Coningen gecedeert / sonder eenige reserve van eenige dispositie / inde maniere van de successie te laten / ende de Coninghen inde goederen van de Croone hebben ghetreeckent de maniere daerse mede ghetransfereert souden werden. Ende indien dit voornemen kracht hadde: soude moghen aen alle Coninckrijcken / niet aen Portugael alleen geappliceert werden: maer door de voorgestelde exempelen blijckt dat het vals is / ende dat in d'andere de representatie gheobserveert wert / begheert oock / dat dese benefitie vande representatie alleenlijck plaets hebbe in de divisible erffenissen / ende niet in de vaste / segghende: dat de gherechticheydt diese opgherichtheeft om dat de kints kinderen souden met de Oomen participieren / soude onrecht zijn / indien datse die excludeerde / zijnde de selve nader aenden lesten possesseur / ende komende geenige dinghen inde onscheydelicke erffenisse erven / datse alle op den Neve soude komen. Maer dit Fondament is vals / want soo hy bekent: de ghemeynste opinie is datmen inde vaste goederen Representatie toestaet / ende in dit Coninckrijck is het aldus ghebruyckt / ende al waert soo niet / en volchde niet / dat 'tselve inde Coninckrijcken soude wesen / want de vaste defereeren Iure Sanguinis, ende de Coninckrijcken Iure hæreditario, ghelijck wy getoont hebben / ende desen selven Auteur bekent.

Dit Recht de welcke de gheleerde konnen amplieren en confirmeeren / is het oudt dat de Princen van't Huys van Bragansa bekomen hebben door 'tbloet vanden Infant Don Duarte: ende de prescriptie en heeft het niet konnen contrarieren / want inde Coninckrijcken niet gheadmiteert wert / noch te hebben den dominie vande Coningh van Castillien gheobedieert/ want aenghesien dat daer by dwangh ende ghewelt gheweest is / blijft klaer dat de Collerantie sijn recht niet konde prejudiceeren. Nu op een nieu werdt in den Coninck onsen Heer gheconsidereert eenen anderen onroepelijcke tytel van regneren/ door de Vereenichde ende willige acclamatie vant Coninckrijck / want alsoo het seker gaet / dat als door de doot vande Coningen tusschen de Vrienden tweedracht valt / op wie dat tot de Croone geadmiteert behoort te wesen / de resolutie daer van / komt de ghemeynte toe/ de welcke de eerste is gheweest diese inde Coningen getransfereert heeft / ende machse daer naer gheven / declarerende de ghe-schillen die daer over mochten zijn: Die van Portugael waren alleen die de sake (die den Coninck Don Henriques indecisie naer sijn doot ghelaten heeft) konde resolveren; en zijnde van gheender weerde de sententie die de Gouverneurs ghegheven hebben door de redenen die wy vertoont hebben: altoos is dit recht/ om Coninck te verklaren / aende ghemeynte gebleven / ende om dat het ghewelt van Don Philippus 'tselve niet heeft konnen beletten / maer ter contrarie heeft het gheconserveert: want hebbende het Coninckrijck belast met Garnisoenen ende geviolenteert / daer mede te weech brachte dat het geen tijt en versuymde terwijlen hy met gemack hem niet en konde declareeren: ende nu 'tselve hebbende konnen doen ende ghedaen heeft / Acclameerende sijne Majesteyt die Godt beware / Declarerende met dese Actie sijn openbaer Recht/ geen twijfel is dat hy in't Coninckrijck met den oprechtsten tytel diemen consideeren kan/ ghetreden is: aenghesien dat boven 'trecht dat hy hadde / heeft de verklaringhe vant Volck verkreghen / ten tijde gheschiet dat de occasien het selve toegelaten heeft.

Aen dese Argumenten uyt de Wetten en Rechten getrocken soudẽ wy konnen een ander Morael by voeghen van gheen kleyne kracht / soo wy discoureerden den staet die de saecken vande Monarchia van Hispangien hebbẽ gaen nemende naer de onbehoorlijcke usurpatie van Portugael: want indien wy vragen de Croonen van Castillia ende Aragon/ hoe dattet met haer gaet? sullen ons antwoorden / droef ende deerlijck: wantse haer geknelt vinden onder de excessive swaerte van een moleste slavernye van tributen diese gheduerlijck consumeert ende te niet brenght: haere plaetsen onbewoont / haere Coophandelen te niet/ haere Rijckdommen gemindert / de Ghemeynte ende den Adelen onacht / ende getracteert meer gelijck Landen die alleenlijck dienen om gheplucht te werden/ dan als Ondersaten die Coninck gekoosen hebben omse te Gouverneeren ende verbeteren/ d'andere Coninckrijcken buyten Hispangien lijden de selve ellendigheyt / 'tis waer dat soo veel min alsse daer van veerder zijn: een groot teecken dat de quaetheyt spruyt wt een oorsaecke die der in resideert / als Vlaenderen / Patrimonie van die Monarchen is/ nimmermeer konnen met hare wapenen gesubmiteert wesen / ende in die Provintien ende in andere hebben altoos gedu-

righe

righe oorloghe ghehadt / in dewelcke met merckelijcke verliesen van goet haer geconsumeert hebben. De Revieren van Silver en Gout die Indien over so langhe Jaren op haere stranden lossen / ende de groote Rijckdommen vande veerste plaetsen vande Werelt gebracht / dewelcke 'tschijnt heel Europa soude konnen vervullen / zijn niet genoegh gheweest om haer gebruyckelijck ghelt te geven / ende 'tis noodigh gheweest 'tselve van slecht Kooper te slaen / de successen van de Oorloghen / noch alsse gheluckich gheschieden / verlietense met groote schulden / wantse daer mede de andere Natien moesten aenspreken / ende op alle de manieren verloren altoos het groot getal van de Croonen diese geaggregeert hebben / in plaetse van te verkleynen tot grooter macht / dit heeftse verswackt / ghevende haer oorsaeck om haere schatten te consumeeren / om te conserveren 'tgeene sy met ambitie hebben verkregen. Ende aenghesien dat soo groote macht te Lande ende ter Zee / soo veele Mijnen van Gout en Silver / soo veele andere oorsaecken van Rijckdommen / niet en konnen helpen om uyt panden te geraecken / ende soo veel ghebreck van goederen / moeten nootwendelijck eenen hoogher oorsaecke daer over soecken / vande gheene / waer mede de Goddelijcke macht ghemeynlijck ghewoon is te kastijden. Ende wetende dat dese Princen zijn / ende altoos zijn gheweest seer Catholijck / ende dat haere Ondersaten oock 'tselve zijn / en konnen wy niet toeschrijven (door ghebreecke van't rechte gheloof) dese castijdenissen: ende alleenlijck behoorense te refereeren aen het onrecht daerse dit Coninckrijck mede geusurpeert hebben / vande geene die haer niet konden wederstaen / 'tselve onrechtelijck langhe Jaren occuperende / waer mede de Justitie Godes geiriteert hebben / om datse niet en souden 't haer / noch van anderen / niet ghenieten.

Redenen die behalven 'trecht vande Serenissime Coninck Don IOAN, tot de Croon, de Portugeesen gemoveert hebben, de ghehoorsaemheydt aenden Coninck van Castillien te weygeren.

GHenoeghsamen reden was soodanich openbaer recht / om dat 'tConinckrijck soude tot sijn oude vrydom toe-ghedaen zijn / en om de actie waer mede deselve toe-ghekomen is / goet te maecken / en waer niet noodich andere oorsaeck voor te brenghen / maer door dien daer veele geconcurreert hebben / die de herten vande Portugeesen tot 'tselve ghedisponeert hebben / sal 't goet wesen dat wy 't in 't gros voorstellen.

Ter tijdt dat de Croon van Portugael met die van Castillien vereenicht is gheweest / hebbende politique verscheydelijck op de saecke gediscontreert / eenighe oordelende dat door de selve vereenigheyt eenen seer gheluckigen staet voor beyde de Coninckrijcken gedisponeert werde: want vereenicht zijnde onder de macht van soo groote Monarch / ende sluytende de Croon van Hispangien in een hooft alleen / soude daer in grooter macht zijn om 'tgeene te dilateere dat ghewonnen was: ende de Vyanden die offendeeren wilden / souden haer door vreese onthouden / oft door de kracht vande wapenen souden daer mede betoomt blyven. Andere die de dingen beter penetreerden / verstonden het contrarie: 'tsucces heeft betrout dat de leste hebben wel verstaen; Portugael was in ee-

nen wel-varende staet / hebbende loffelijck haer ghebiet in groote Landen van Oosten ende Affrica uytghebreyt / hebben Steden ende Coninckrijcken onder contributien / met sterckten daerse de selve mede submitteerden / merckelijcke profijten treckende/waer door 't Coninckrijck/ Rijck eñ geaugmenteert werde. Inde nieuwe werelt / Brasil is een Lant dat ghenoeghsaem is om een groot Coninckrijck rijck te maecken / zijnde gheadministreert ende ghetracteert soo't behoort. 't Waeren nieuwe conquesten van groote in-komsten; Rijckdommen tot de welcke de antique Monarchen altoos geaspireert hebben / maer en waren tot de totale perfectie niet ghekomen / want daghelijckx werdender nieuwe manieren bedacht / omse te vermeerderen. 't Geloof met groote yver en sorge werde gepropageert/de cracht vande wapenen met verwonderinge floreerde: den Pays werde met heel Europa gheconserveert. Alle de Natien van dien contracteerde in onse Havenen / met groote profijten voor de selve ende voor ons: daer vondense Rijckdommen in / tot goede prijsen / met eenen sinceeren handel/ sonder schattingen/ waer mede niemant van dien hadde gedacht en om ons te offendeeren/ haer gevende de waren beter koop/ 'tgeene met groote periculeen swaricheden gaen op andere plaetsen; soecken wy tegen 'tgeene sy uytvoerden / ontfingen oock Waren van haere Landen: waer mede de onse grootelijckx verbeteert werden. De Coninghen wel te vreden zijnde met de oude Tribuyten / ende met 'tgeene sy door de handelen ende conquesten trocken / en sochten geen andere nieuwe. De Ondersaten met rusten ghenooten 'tgeense hadden / ende sose 'tselve in dienste vanden Koninck despendeerden/ deden tselve goetwilligh met seeckere hope/ dat het haer wederom met groote giften/ diese van haer met een liberale ende mindelijcke handt ontfinghen / in komen soude.

De macht van't Koninckrijck ter Zee was seer groot / haere Galioenen en Caraveelen (van de Vlote) waren geacht voor een Sterckte / veel Gheschut/ Wapenen / veel Bootsgesellen / Capiteynen ende ervarende Soldaten ter Zee met de wetenschap die de exercitie causeert: vele Schepen vande particulieren/ die naer alle de Provintien van Caep de Bona Esperansa binne-waerts voerden; inde welcke men niet en vonde yets van 'tgeene ons Lant voortbrenght/ d'welc in groote abondantie / ende met frequentatie / datelijck in Portugael quam/ van waer het in heel Europa gedistribueert werde / nemende in mangelinghe 'tgeachtste van dien.

Alles met de vereeninge vande Croon van Castillië is geceßeert/ want zijnde beyde de Coninckrijcken in eenen Monarchie geincorporeert / heeft Portugael beginnen te voelen de schaden van de vereeninghe / sonder de profijten (die men meynde) te ontfanghen. De Fondamenten van staet waer Castillien haer mede Gouverneerde/ waren contrarie tegen 'tgheene daer de Sereniſsime Coningh van Portugael op haere conservatie ende vermeerderinghe van haere Coninckrijcken / op fondeerde; Portugael stelde haere groothеyt op de Vrede in Europa/ ende Castillien met ambitie sochten de selve met oorlogh te bekrijghen. Ende alsoo de Monarchie van Hispangien principalijck was lettende op 'tgeene sy meest beminde / heeft Portugael doen dienen tot ghenoeghen van Castillien/de participanten van dit Coninckrijck te niet makende. Den Vrede

in Europa is ons strackx in eenen schadelijcken Oorlogh verandert / niet ghemoveert zijnde door oorsaeck dat ons eenighsins raeckte / maer door de rechte hoogh-dragende deseynen van Castillien: ende met onspreeckelijck achterdeel hebben begonnen dat vande Hollanders / Engelsche / ende Fransche / onse oude geconfedereerde Vrienden / te gevoelen. De inkomste vande Alfandigos met tgebreecke vanden handel / gheoorsaeckt van dese oorlogen is gaen minderen; de Coopmanschappen mankeerende / ende verdierende. Desen staet heeft den Coninck ende de Ondersaten gheraeckt. Dese Natien verbiedende haer den handel van Portugael / de uytvoeringhe van de Coopmanschappen diese niet ghemack in onse Havenen vonden / hebben ghesocht deselve in die conquesten te gaen soecken / ende varende allenghskens / hebben ons gaen ontrecken tgeene wy gewonnen hadden. Ons en ontbrac geen couragie om ons te diffendeeren ende conserveeren / 'tonbrack aende directie ende applicatie vande middelen niet / sonder dewelcke sy yets konden te weegh brengen / want alles haer ontgingh. Den Coninck van Hispangien syne gedachten stellende op andere Koninckrijcken / en tracteerde van dit niet / dan om haer te plucken. Soo veel heeft hy altoos ghetoont / dat hy op onse saecken niet en paste / dat Treves maeckende van eenighe Jaren met de Hollanders / heeftse ghemaeckt vande Linie / naer den Noort / daer buyten latende tgeene blijft naer tZuyden / alwaer 'tprincipael van onse conquestien valt: zijnde eene resolutie die wel betoonde dattet hem geen seer en dede / ende gelijck oft hy ons niet en hadde voor Ondersaten / heeft ons tot de schaden vande Oorlogh toegestelt / die hy tracteerde in d'andere staet te remedieren.

Indien hy even wel ons de handen niet ghebonden hadde / soude ons konnen verweert ende beschermt hebben: maer alsoo de directie ende 'tGouvernement hem toequam / en konden geen Vlooten uyt maecken noch senden / ter tijt datse konde goede uytkomste opereren. De Oostindische Schepen begonnen eerst te despacheren aldus buyten den tijt / ende soo qualijck uyt gemaeckt ende gereet / datter veel veronghelnckten / andere arriveerden wederom / op alles was quaet succes. Daer na krijgende syne Vyanden door syn fauten de overhant / ende daer mede de macht van dit Koninckrijck vermindert / is oock komen te ontbreecken / seynden soo veel Schepen als het van nooden was / om de conquesten te conserveeren / ende hier mede heeftmen alle dagen grooter schaden begonnen te experimenteren.

Onse Casteelen werden soo qualijck van Gheschut / Wapenen ende Ammunitien ende van andere nootsaeckelijcke dingen versien / tot hare defensie / dat elcke reyse den Vyant de selve attenteerde / perijkel liepen / oft werden verlooren. Hier door is veroorsaeckt datmen de Bahia verloozen heeft / ende daer naer Pharnambuco / met merckelijcke achterdeelen vande Croone de Mina / van waer quam groote quantiteyt van Gout / dit duerde ontrent een Jaer / sonder datter een Schip van dit Koninckrijck naer toe ghegaen is: tot dat eyndelijck is gekomen te verliesen / ende alle de profijten tot de Hollanders komende.

Ormus een vermaerdt Keyserdom in Oosten met soo veel bloet ghewonnen / met soo doorluchtighe Victorien onderhouden / soo profijtelijck voor den handel

 ende

ende om onse Rijckdommen te vermeerderen is door de selve oorsaken de Fortuyn ghekeert / ende niet om die alleen / maer om datter ghebrack die Gouverneeren soude met yver / om te corrigeeren de Justitie / Dieverijen / en Tyrannien die aldaer bedreven werden: want door dien alles te slap was / alles was gelicencieert. Jck en spreke niet vande benauten van Goa / de perikulen van andere plaetsen / het verliesen ende verminderinghen van Zeylam / ende veel andere dingen / die dit Tractaet soude te lanck maecken. Van de selve het grootste ende deerlijck verlies / de welck is het mineren de augentacie van't Gheloof in alle die quartieren haren oorspronck ghehadt / want alsoo de Wapenen 't instrument waren daer mede sy ghedilateert werden / ontbreeckende de goede uytkomsten van dien / zijnde de principale intentie van onse Coningen gefrustreert / ende 'tgeene Christus verklaert heeft in't fondeeren van dese Croone / door de vereeniginghe met Castillien / ongheluckigher door dit verlies / dan door alle onse quellinghen.

De Vloten waer mede de Zee haer beschermde / die den handel bedrijden / versuymde sich gereet te maken / hebbende van te vooren geconsumeert inde ongeluckige reyse van Engelant ende in andere tochten van Castillien / de groote Scheeps-macht die in dit Coninckrijck / nae den doot vande Coninck Don Sebastiaen gebleven was / ende geleent nemende in verscheyde occasien voor de selve Croon / sonder restitutie te doen / meer dan seven duysent stucken geschut: ende vindende de Vyanden de Zee vry / al watter voor quam was prijs voor haer luyden / ende de persoonen die voor dien naer de conquesten / Schepen toemaeckten / handelende met groote ghemeyne ende particuliere profijten / hebben 'tselve achter ghelaten / by faute van verseeckeringhe / daer mede merckelijck 't Coninckrijck verarmende.

Dusdanigh is de Vrucht van dese onse vereenigheyt gheweest / datse van de vrienden ende ghealieerde ons openbare vyanden door sijne oorsaken heeft ghemaeckt / sonder ons voordeel: ende de geene die ons door de selve behoorden te helpen / hebben't niet alleenlijck ghedaen / maer hebben ons de middelen belet om selfs te doen. De Visscherijen waren niet vry / want de Turcken ende Moriscos naemen ons qualijck ghedefendeerde Barcken vande visscherije / sy maeckten Slaven / ende deden Coopmanschap van Menschen vande arme Visschers: ende daer en boven vrylijck ende met insolentie dorven 'tselve inde Zee plaetsen bedrijven / gelijck ofte geenen Coninck en hadden diese konde beschermen / ende de Visscherije verboden zijnde: ontbrack aen't Coninckrijck een merckelijck deel van haren onderhout.

De particuliere Licenten die gheconsedeert waren / alleenlijck om Schepen voor de Vloote te timmeren / om daer mede de Zee te bevrijen / met conditie datse tot dien eynde door bedienders daer toe vande luyden van Negotie gheprefenteert / de giericheyt heeftse inde Coninclijcke middelen sonder consent vande gemeynte geincorporeert / niet achtende op de conditien met de welcke sy geoctroyeert zijn geweest / sonder medelijden van onse ellendigheden / ende sonder acht te respecteeren de experientie van dese schaden. Ende in-ghevalle datter eenige Schepen gemaeckt wierden / ende datmen 't Gheschut goot / oft

dat

dat sy Wapenen met 't Gelt vande Croon kochten/ op den Tytel van hare tochtē werdē meestendeel tot die van Castilliē geappliceert/ blyvende de onse verlatē.

Ende alsmen met Vlooten van Castillien de Conquesten van dit Koninckrijc heeft willen bystaen / is geweest inde plaetsen / vande welcke men vreesde dat den vyant de hare soude insesteren. Door dese oorsaec heeftmen secoursen van Castillie in Brasil gesien/ uyt d'welck sy den Vyant sochten te stooten/ verstaende dat daer door souden komen tot eenich voornemen in hare West-Indien/ want datse dit niet en ware/ konden wy wel presumeeren datmē van dien staet deselve sorge / gelijck als van d'andere onse conquesten gedragen souden hebben.

Ende noch in dusdanige secoursen ginck men te werck met sulcken ongelijck dat wanneer onse Vloten in dienst vande Croon van Castilliē gingen/ wierden de onkosten voor rekeninge van dese gedaen: ende indien daer mede yets aldaer verteert wierde/ wert stracx ontfanghen: ende de haere die in dienst vande onse quamen/ wierden vande inkomsten van dit Koninckrijck betaelt.

De diensten die best met de giften van dese groote gepremieert wierden/ waren de geene diemen voor die van Castillien deden/ ende alsoo veele Portugeesen dit siende /begaven en haer om inde selve te dienen.

Andere qualijc te vreden / lieten te dienen: ende door beyde de redenen / t'gene ons eygen was / bleefverlaten van secours. Ende niet alleenlijck met dit volck in dienst van andere Croonen te admiteeren / de onse verzwackt wierde/ maer men deden daer in oock aen nemen volck vander Zee / ende ten oorloghe tot de tochten van Castillien/ waer mede men ons onthoude de macht / om de onse te conserveeren / ende wiert occasie gegeven om dat de selve verloozen ende te niet souden komen. Inde selven tijt dat dit gebreck vande Vloten was met sodanige schadelijcke resolutien/ wierden de Generaels vande Galeyen die der niet en waren / noch in veele Jaren niet geweest hadden/ gagie betaelt: een teecken die te kennen geeft / datmen tot soo grooten noot niet en liet te secoureeren/ per faute van capitael: want soo 't selve geweest ware / soude men op soodanige onvruchtbare kost / acht genomen hebben. Daer was soo't scheen eene versuyminge geaffecteert/ d'welck met den wille 't Koninckrijck consumeerde. 't Selve wetende dat door de naturale hooghmoedigheden van ons volck daer door dede dalen/ d'welc behoordemen geanimeert te hebben/ om dat het met goeden moet soude dienen: is geordineert dat de Vloten van Portugael souden niet alleenlijck den Generael / maer oock aende Admirael van Castillien / ende soo onse Generalen t'selve niet begeerden te doen/ noch de ordonnantien van die Croon te observeeren / malkanderen te gemoet komende / wierden ghevangen ende ghemollesteerdt / waer door de vroome Edelluyden sochten haer van dese Offitien te excuseeren / inde welcke sy souden werden beschaemt gemaeckt / oft de preeminentie van haer Koninckrijck laten verloozen gaen. Hier door werdender geen Vloote op gericht soo 't behoorden; want niemant diende met genoechte / wetende dat sose het deden/ soude haer eer verloozen werden / d'welck de hooghste premie vanden dienst wert geacht.

Met dit dat ter Zee ende inde Conquesten succedeerde / wierde de reputatie ende glorie van onse Vlooten verloozen: de welcke te voorên zijnde vande Natien

tien verwondert / nu scheen te zijn 'tjock vande Fortuyne. De vromigheydt van't volck was de selfde / de tochten de selve / alleenlijck was 't Gouvernement verandert; de welcke alleenlijck behoort veracht te wesen met de vermelde fauten. Om dat alles soude concorderen / op den selven tijdt / brandede binnen 't Coninckrijck de giericheydt / van de geene die 't Gouverneerden: want willende altijt gelt trecken / ende latende verloren gaen 'tgeene van buyten konde komen / sochten 'tselve met schattingen op de goederen vande Ondersaten. Inde oude tijden / de tochten van onse Coningen / waren in voeghen datse haer ende de Ondersaten profiteerden / ende de profijten raeckten allegader: het leven ende bloet wiert goetwillighlijck gheimployeert / ende onse Monarchen namen dese eerlijcke ende coragieuse lasten op haer / maer sy onthouden haer de goederen te raecken / wantse Vaders waren / en wisten datter gheen Coninckrijck wel te vreden was / met onrecht ende violentie / het welcke de ghetrouwe Ondersaten niet te seer en beswaerde; ende de lasten niet te ondraechlijck namen / maer veel eer verdraeghlijck maeckten. Wy hadden eene oude Privilegie dat alleenlijck inde vergaderinghe vanden staet mochten nieuwe schattinghen gheset werden.

De Coninckliijcke Jurisdictien waeren door de wetten vertoont: ende hebbende de Koninghen van Castillien / die ons in't gouvernement ghetreden zijn / gesworen ons de Privilegien te onderhouden / tegen desen eedt ende tegen onsen staet / hebben sonder vergaderinghe van't Rijck veele Impostē oft tribuyten opgeleyt / seggende dat hare Koninklijcke Jurisdictie recht hadde om de selve te imposeren / van de welcke niet konde gepriveert werden. Van dese bedrieghelijcke ampliatie vande Koninckliijcke macht / teghen 'tgene met thien Koninckrijcken geaccordeert ende gesworen is (verbont dat alle de Monarchen te boven gaet) zijnder veel tributen die ons bedroefden / sint opgekomen / soo molest door de swaerte / als door de giericheyt vande officieren die in dese bedieninge haer imployeerden / kiesende de gene die kenbaerlijcke beulen ende verdruckers van 't Vaderlandt waeren / ende andere van buyten diese als vyanden tracteerden. Over al't Konincrijc isser een impositie gestelt datmē aldaer noemt Real de agua: de vierde part vande cijsen is vermeerdert / op de excijs van't sout heeftmē nieuwe Imposten geset door de ordonnantien in Spaniē gepasseert tegen 'tgene geaccordeert was: op de suyker-kisten is oock beswaringhe geset: van alle de giften ende officien van goederen / ende van de gerechte heeftmen halve Annatas doen betalen / hier mede occasie presenterende tot veele dieveryen; Want dese officien brengen het mede. Ende siende dat met den nieuwen tribuyt haere gelemiteerde salarisen werden gedefraudeert / sochten door onbehoorlijcke middelen haere satisfactie te krijghen soose konden. De bulle vande Crusado is eeuwich verkregen / eñ sijne heyligheyt deselve permitterende tot onderhout vande Frontieren van Affrica / dickwils lijdense exprime miserien: dit ghelt wierde tot andere dingen gheappliceert. Eñ de Gheestelijckheydt is niet vry ghebleven / want tot de selve heeftmen subsidien tot pensioenen verkregen / eñ om dat dese te meer reysen mochten in komen / vermeerderde-men de Provintien / de Prelaten sonder van nooden te zijn / veranderende / waer door veroorsaeckte

hadden gehadt / 't selve als vyandt te tracteren / maer ten heeft hier niet blyven steecken / want den haet ofte den dorst van rijckdommen heeft hun opgehist tot grooter quaet / ons nieuwe ende erghere insinuerende / daer waren eerst te voren vele ordonnantien gegeven in handen vande Ministers oft Officieren vande Provintien/om nieuwe tollen in te voeren/ eñ so veel in getal/dat het te verwonderen is / die noch niet gepubliceert en waren / om datse / so 't schijnt / bequamer gelegentheyt verwachten. 't En is niet vremt dat Koninghen schattingen insetten / oft hun met de substantie oft middelen der Ondersaten behelpen / als de gemeyne saecke sulckx vereyscht ende den noot groot is : Maer wat sullen wy van veele seggen/ ende van soo vele fauten ? Om tot onse remedie te geraecken / sagen aen d' een zyde de inkomsten te verdobbelen en aen d' andere zyde de verliesen te vermenichvuldighen / de Monarchie wierdt gedissipeert ende ginck verlooren/ ende het provenu van soo veel schattinghen wierd gheconsumeert in playsieren / prachten/ wellusten/eñ extraordinarise gebouwen:in Zee en waren geen Armeen tot defensive voor't Rijck/ende binnens lands vaerdense met kostelijcke Scheepjens / waer mede by d' occasie van schaden te beklagen / men kermisse was houdende / wat namen salmen geven dien sulckx deden / ende met wat slot sullen wy dese maniere van regieringe aennemen. Men vreesde in 't Jaer 1639. dat de Francoysen souden komen op de kust van Portugael / men belastede het Rijck wel te versien ende krijghs-volck te werven/ende scheen recht te wesen/ dat/daer soo veel schattinghen opgebrocht wierden / daer oock paeyen voor de Soldaten souden gerekent worden / maer 't en is soo niet geschiet/ want daer wierd de Kameren belast de selve te betalen / ende wierden de Koninckliјcke Inkomsten ten vollen ontfangen. Van Madril wierden de preparatien vermaent / men ordonneerde Wapenenen ende Amunitie op te koopen / daer beneffens wasmen belastende datmen soude sien waer men dit gelt van daen soude trecken/uyt den noot/ waerinnen syne Regeringe ons stelde/ trockmen profijt om nieuwe impositien te maecken / want onder deckmantel vanden selven te remedieren/ wierdense ingevoert / ende eens ingestelt zijnde / blevense inder eeuwicheydt / ende de selve tot andere dinghen applicerende / continueerde ofte vermeerderde de noot / ende gaf oorsaeck tot nieuwe quellinghen / hoe was het moghelijck datmen alsulcken nuttelijcke quaden hadde willen remedieren/de persoonen die de selve in 't werck stelden sijn oock gemeenlijck tot groote straffen ende swaricheden onderworpen / ende daer in en wierde jegens de onse niet gevreyst/ het schijnt dat die ghekoosen wierden waer inne den grootsten tegenspoet geconsidereert conde werden / ick laet staen de grootste Ministers oft Officieren van welckers intentie de rest van Spaenien sal spreecken ende sal alleen maer vande minste seggen voor so veel als Portugael aengaen mach.

Inde oude tijden was eenen Raed in 't Hof van Madril / waer door in de limitatien ende fauten die altijd in de saecken van dese Croone geweest zijn / expeditie van alles geschiede. Men heeft alsdan veel der boven verhaelde schaden ende verliesen geleden : doch en zijn allesins niet onlijdelijck geweest / als alleenlijcken naer dat Diego Souares werdende Secretaris van Staet deses Coninckrijckx tot Madril sijnen Schoon-vader Miguel de Vasconsellios in't selve Officie

tot Lisbonem gestelt heeft. Dese twee Mannen door affinitept verbonden zijnde/ maer veel meer by conformitept inde boosheyt der sinnen/ hebben met so vele propositien den wille vanden Graef Hertogh soo veer gewonnen/ dat hy den last van alle publique Officieren quam te committeren/ ende passeerden alles door sijn hand. Doen begonden de swarigheden over hoop te loopen/ ende sich tegen ons vollkomentlijck te verklaren/ de Justitie ende de conscientie wierdt de poorten gesloten/ de onrechtveerdigheydt ende tyrannye alleenlijcken wierden aengenomen/ d'officien die te vorens uyt meriten gegeven wierden/ begosten alsdan publickelijck verkocht te werden/ aen die meest daer voor gaf/ sond op weerdige oft onweerdige persoonen te letten/ invoerende meest daer inne dese leste (zijnde de gene die door dierghelijcke middelen trachten metter haest groot te worden) alle publicke Officieren wierden verstoort/ oft door de onbequaemheydt ofte den hooghmoet van die de selve handelden. De fauten der Administratien vande officien bedeckte het selve gelt/ waer mee de selve verhandelt waren/ want het klimmen sonder verdiensten/ ende het niet vallen door schult/ gelijckelijck wierde verkocht/ ende niet alleenlijcken om gelt gheschieden dese faveuren/ want daer waren oock wel andere snooder middelen om de selve te verkrygen die gene. Die propositien deden om te tyranniseeren/ ende de selve inde conscientie aenden vromen ende oprechten sonder aspect executeerden/ waren ghefavoriseert/ dese wierden gekosen als doen geinteresseerde 't in tyde der goedertierigste regeeringe/ door dese wierde de Justitie ende de Conincklijcke finantien geadministreert/ op dat dese twee furien voornaemste bewegers onser ellendigheden waren spoediger instrumenten souden hebben om te wercken. De Briefkens diemen maeckten om de Officieren vande Cameren des Rijckx te nomineren/ hadden eenighe teeckenen waer by die van haer humeur ende partilitept gekent waren/ om gekozen te worden/ ende alsoo sy lieden met dese ende dierghelijcke loosheden inde publicke persoonen van haer lieden factie waren/ invoerende volbrachten sy alles wat sy bestonden. Die gene die met Iver vande gemeyne welstant difficulteerden ende waerschouwingen deden/ oft weygerden in onbehoorlijcke saecken mede te wercken/ waren vervolght/ ende al hoewel hy groote meriten ende diensten hadden/ waren vande depeschien geexcuteert oft uytgesloten/ sonder sich tot haer lieden pretentien te deffereren oft gedragen/ trachtende also eene tyrannische regieringe universelijck te formeren.

Den haet tegens den Adel was in dese twee Mannen soo ingewortelt/ dat sy lieden met den anderen door secrete brieven correspondeerden/ malkanderen adviseerende hoe dat sy den selven Edeldom souden lastigh vallen. Vele zijn onder de Schriften van Vasconsellias gevonden/ waer onder hy verwondert was dat sijn Behoud-soon hem adverteerde/ getuygen op te soecken/ om te sweeren dat seeckeren persoon alree gevangen/ ende door sijn order gemoeyt/ machineerde den Coninck/ Graef Hertogh/ ende hen selven te vergeven/ by eenen anderen Brief ordineerde hy hem seeckeren gevangenen aen te houden/ om eenen anderen valschen eed ende hem verlossinge te beloven/ maer dat hy naer den Eed hem de belofte niet en soude houden was de selve aen Verraders te niet gehouden.

Treffelijcke advertentie/ soo die den Autheur niet en condamneerde/ alhier en kon-

konnen allen de brieven niet verhaelt werden / genoegh zijnde datmen dese twee aengewesen heeft. Dese twee Mannen obserevereden met seer groote wackkerheydt den Godloosen regel/intendere in ruinam aliorum, dat de Hel eenige Tyrannen heeft gecreditteert by maniere van Staet/ ende fondament van syne conservatie/ hier op hebben sy haer lieden verhoogingen gefabriceert / blijcken by haer lieden Brieven / daer van alle d'andere ministeren des Rijcks eenen grouwel gehad hebben.

Daer in werdense alles met particuliere teeckenen gemerckt/ waer mede men haer adverteerde om haer te wachten: geenige s'waerder dan de gene die vielen/ over de gene die voor de eerlijckste ghekent waren / want de eere ende den yver achtense voor grouwel. Binnen haer lieden was eenen ongeblutste begeerte van wraeck / niet door offensien geprovoceert (want ter contrarie vleyden / ghelijck het ordinaerlijck geschiet aende gene die de publicque dingen onder handen hebben) maer gesocht door hare eygene Deseygnien de welke te voren sagen geoffendeert te zijn door de gene diese soo met yver ende sonder passie considereerde. Tegen desen trachtese listen / soeckende hare reputatie te niet te brengen door quade middelen/ ofte gesoborneerde getuygen/ ende wierpen donder-slagen de welcke met erchept vande Koninckliјcke hand kregen/maeckende dat daer uyt souden ordenantien spruyten / die dese vyandschappen diese presumeerden onder de voet mochte brenghen. Inde selve Brieven / noemdese den Koninck met den naem van eenen Donder-steen. Aenden Conte Duque van St. Lucas met den naem van Sterre / ende aende Princesse Margarita noemdese de Sonne / dickmaels verdonckerende/so doorluchtigen naem met onweerdige wolken van harẽ Koninckliјcke persoone met dese ghelijckenissen haer schouden om de Ordenantien tot haren voordeel toe te brengen / de welcke dickmaels sproten sonder datmense inde eerste oprechtingen konde beletten. Sy considererende met looshеydt (gelijcker veel gedaen hebben) de fraeyheyt daer de hoogste macht mede geschiet/ ende niet oordeelende in 't begintsel voor seecker hem te weder-staen / haer steeckende inde executie/ prysende de Deseygnien/ om datter beter gelegentheydt soude mogen hebben om s'warigheden tusschen de middelen van dien te saeyen/ makende dat het de daet tot het voornemen niet en soude komen/ oft ten minsten dat haer niet en mochte beschaden / oft dat het tot haeren profijt vervolght wierde. Dusdanigh was haer ontrouwe/ datse den selven Koninck die haer boven van't genese bequaem waren / eerde/ ende aen den Opperſten Heer die haer onder-hiel/ weygerdese de Subordinantie van binnen/ begeerende in alle de dingen het meesten deel te nemen / want 't scheen datse de secte vande Atheisten van dese Menschelijcke Goden volghden. De saecken daer meer aen dit Koninckrijck aen-gelegen was maecktense te niet met hare vyandschap/ende tegenwoordelijk haddẽ gedecreteert haer te wreecken vanden Marquis de Montalua Viseroy vanden Staet van Brasil hem geen secours sendende / niet achtende de publique saecke te avonturen door hare particuliere passie. Sy waren uytnemende goede Meesters van stricken/ inde welcke staecken de persoonen diese tot haere voornemen begeerden te dwingen/ ende de selve met strenge Koninckliјcke Ordenantien besettende / daer naer deden sy haer open/ om datse haer souden bevryden / alleen-

lijck

lijck die deur / dieſe tot hare Deſpgnien leyde. Vele hebben dickmaels bedrie-gelijck vermeerderingen op gericht met groote profijten dieſe daer mede deden/ ende daer naer hebben oorſaecken geſocht omſe te doen / haer in beyde de oprich-tingen even gelijck machtigh ende dickmael van beyden ghelijcke profijt te ont-fangende. Dusdanige waren de bedienders door de welcke ons't gouvernement geregeert wierd : Soo het met haer wetenſchap oft intentie geſchiede / de con-ſequentie is klaer/ ſo 't door verſuymen /en blijft de ſchult niet minder klaer/want 't ſoude te ſeer bot zijn in ſoo langhen tijdt / ende in ſoo notoire Materien ſteecken te blyven.Onsquam alleenlijck toe te diſcureren over de uytkomſten/oordeelende daer door den raet dieder vereyſt wierde tot onſe ſaecken.

Miguel de Vaſconſelos was de Sone van Pedro Banboza, eenen Man die in ſynen tijdt voor een Peſtilentie van de Gemeynte bekent was : Wiens manie-ren ende Deſpgnien altoos tot dieveryen ende roveryen ſtreckten : En door de ſelve is geinfameert ende gepriveert van openbare ampten te bedienen. Deſen Sone (die van dusdanigen roovende Arent / daer geen duyf van komen konde) ghesproten was / heeft lange Jaren in ſlechten ſtaet ghepaſſeert / die hy door de practiken die de Vader gebruyckte / verdiende ; maer bevindende in hem eenen dubbelen geeſt/ is tot onſen Beul gekoren / ende is ſoo goet Meeſter geworden/ dat hy heeft konnen verdienen de gratie vande gene die ſoodanighe geproporcio-neerde Inſtrumenten wenſte/tot ſyne Deſpgnien.In deſen man en waren geen verdienſten die hem bequaem maeckten tot ſoo eerlijcken ampt: Jae vele door de welcke hyſe niet en verdiende. Alle die in hem ghebraecken ſuppleerde de quade gunſt ende 't verachten vande conſcientie : Manieren die alleenlijck konden ſyne verkieſinge goet maecken / met de gene dieſe gedaen hadden. De manieren niet alleenlijck door de gierigheyt verſmaeyt/ maer oock door 't gene hy Bachus toe-gedaen was/ de welcke hy dickmaels metter daet openbaerde. Door alles wiert inſolent ſchandeloos inde woorden / ende leelicker inde wercken tot naedeel van de Edele/ d'welck ten leſten hebben komen met 't leven te bekoopen : Ende ſy en ſouden niet ſeer te vreden geweeſt hebben / indienſe hem zijne verdiende doot niet hadden gegeven.

Ende aenghesien datter niet anders ghetracteert en wierde / dan om de Ge-meynte te verarmen ende te verſlauwen/ maer 't ſamen in de Nederlagh te bren-ghen / ende den Adel met grooter rigeur te ontblooten / bennender verſcheyden middelen om 't ſelve te bekomen / gebruyckt ende eenighe met ſchade vande ſelve Koningen. 't Was eenen grooten Capitael voor haer / de eenen van de Aeldom-men/ ende de habitos vande militare Ordenen / met de welcke men de dienſten premieerde / verſcheyde reyſen ſonder andere deſpeches van meerder koſt. Deſe eeren heeſtmen beginnen te verkoopen/ ende daerom ſoo veel geacht als te voren/ datter alrede vele Edel-luyden niet en begeerden te aenveerden / want wierder alleenlijckx niet verkocht/maer wierden voor gelt oft andere Intereſten aen in-fame perſoonen overgegeven; ende ſiende datſe onder haer gemeyn waren / heb-benſe komen de ſelve te verachten/ Ende 't is ſeecker/ datmen geſocht heeft nieu-we eeren ende eerlijcke titels te inventeeren tot de welcke men ſonde gaen ad-mitteerende onghequalificeerde perſoonen / oft ſchande voor de grootte / om door

deſen

desen middel de slechte te verheffen / ende den schijn vanden ouden Adel van 't Koninckrijck te berooven; haer gelijck makende met de schellen van dien. De Edele sijn eenige reysen groote eyschen gedaen / ende violente extorsien dwinghgende te geven 't gene datse niet en konden. De gene die goederen vande Croone besaten / hebbense gheconstringeert het vierde part vande Inkomsten van dien te betalen / ende vande Comendas geestelijcke goederen sonder last van syne heyligheydt / als oock namen 't vierde vande renten ende vande proprieteyten diese met geld gekocht hadden oft met veel bloet ende diensten verdient hadden. Ende hier mede verminderende de middelen / dwongen sonder de selve excessive onkosten te doen / ende dat de edele der Gemeynten ende de Prelaten groot getal van Soldaten gewapent ende gekleet op haren kost betaelt souden geven / tot de saecken die men van 't Koninckrijck goet / behoorde betaelt te werden / ende tot de tocht op andere Croonen / ende de gene die 't selfde weygerde te doen / dwongen ende dreyghden met groote rigeuren.

Ende hier niet by blyvende / begheerden nu in 't generael de Prelaten / Titels / ende Edele te dwingen om persoonlijck naer de onrechte oorloge van Catalonie te gaen / met nieuwe ende groote onkosten sonder acht te slaen dat de selve niet en konden / doch de persoonen die door soo vele middelen waren uytgeput. Alles actien die niet alleenlijck openbaerden maer brochten ter executie t'voornemen om 't Koninckrijck te verswacken / haer ontnemende de hoofden / 't oorlooghsvolck ende de wapenen om 't selve meer subiect ende gedisponeert te houden / tot haer violentie diese daer in souden begheeren te intenteren / sonder te zijn wieder soude tegenstaen.

Maer wat nieuwe violentien (soude yemant vragen) konden geinventeert werden in een Koninckrijck dat door soo vele middelen verdruckt is? Ende ick geloove wel dat op dese vraeghe niet kan geantwoort werden; want 't is niet geloofbaer datter meer in onse schade soude konnen gedaen werden. Even wel daer wierden nieuwe donder steenen gemagineert inde winckel daer onsen druck getracteert wierde. Daer waren vele inditien om 't selve te gelooven / ende eenige middelen warender alrede geexecuteert die ons grooter tempeestē te kennē gavē. De Koningen van Castillien hadden ons gesworen de privilegien te onderhouden die den Heere Koninck Don Emanuel ons toe-gelaten heeft / ter tijt dat hy naer dat Koninckrijk gepasseert is / om gesworen te werden / Prins van 't selve / ende vande Croonen van Aragon / de welcke streckten om dat Portugael soude gegouverneert werden inde iustitie int goet door naturele ministren / eñ door Tribunelen in 't Koninckrijck residerende / om dat in aller haer de souvaraniteyt ende dependentie souden onderhouden werden / ende dat alle officien ende beneficien de Portugiesen souden gegeven werden / sonder tot de selve persoonen van andere natien geadmitteert te werden. Dese vryheyt was de Koningen van Castilien Odieus / ende sochten met verscheyde middelen / hebben altoos gesocht de selve te schropen / ende om daer toe te komen / hebben op den raet van de Koninklijcke inkomste / Spaensche Officieren gestelt met grooter Salarisen van dese Crone / als by kans al te mael de Portugeese Officieren t'samen hadden: ende met stemme in alle de materien / tot in de Processen tusschen Partyen. Op de Alfandigas

zijn-

zijnder toesienders vande selve natie ingebracht. Veel pleyten tusschen Portugeesen doen naer Castilien brengen/ende aldaer tegen den stiel ende 't recht zijnse buyten 't Landt gesententieert. Men heeft geboden dat de arresten dienen inde Cancellerye van 't Koninckrijck deden tegen de Officien in Madrid gegeven/ datse niet geadmitteert en souden werden/ ende datse naer 't Hof souden werden geremitteert. Men heeft de vreemdelingen pensioenen ende Geestelijcke beneficië van dese Croone geappliceert: ende 't geldt ende Inkomsten van dien/ wierde naer Castilie ende naer andere hare Staten gebracht/ latende ons inde vagantie die wy hebben geseydt. Men heeft voor Vise-Roy de Princesse Margareta ghenoemt/ de welcke van geen Koninckliјcke maegschap was in eenich lid/ volgens 't geene accordeert/ was met dit Koninckrijck/ om dese Ampten te administreren/ vereyscht was; ende men heeft haer Spagniarden tot Raden ghegheven/ waer mede de Naturele/ de macht diese in 't Regeeren souden moghen hebben/ benomen is geweest. Soo dat het niet te verwonderen is/dat wy ons lieten persuaderen/ dat men door dese middelen voortginge/ om in 't geheel Portugeese Regeeringhe te niet te maecken/ ende ons van onse Privilegien ende stylen te priveren brengende (gelijck alreede de fame/ door veel weghen ghestroyt/ waerschoude) tot eenen ellendighe tributive Provincie/ een Koninckrijck in andere tijden so floreerende: soo veel te meer wetende/ dat die hedendaeghs de publique saecken Regeert/ den Koninck van Castilie voorghestelt heeft dat het geraden soude zijn/inde Raden van Portugael/in te brengen de pampieren ende despeches inde Spaensche tale/ende (volghens 't gene men verstaet) oock in 't Koninckrijck 't kopere ghelt; om dat wy van die faut van Castilie niet vry en souden blyven.

Wy souden breeder konnen discoureren/ indien dat wy alles daer men soude konnen van werck maecken/ begeerden te vetellen; maer 't is soo veel dat wy 't niet inkorten in dit tractaet gelijck wy belooft hebben/ souden konnen begrijpen. Hier en boven/ om die van buyten wetenschap te geven/ en begeere op een nieuw de naturele niet te doen jammeren/ met haerluyden/ de memorie te vernieuwen van hare miserien oock twijffelende/ oft ick haer soude konnen swaerlijck opleggen/ konnende (die de oorsaecken niet en weten) van soo lanckdurende tolerantie haer lasteren.

Ick swyghe oock de schandelijcke inducentie/ met de welcke onlancx hebben den Collecteur van syne heylighеyt buyten dit Koninckrijck gestooten/ ende dat dese Stadt vijftien maenden Interdictum geleden heeft/ ende ick en verhale niet/ de dieveryen van 't Contrabande/ want de Natien die met ons handelde/ 't selve soo wel als wy weten.

Nu mogen die dit tractaet lesen/ consideren oft niet rechtelijck voortgegaen is/ en haer op haren ouden staet te restitueren/een natie/ tot den oorlogh soo genegen/als onse ende de verleden Historien te kennen geven/ siende haer selven so verdrunckt/ ende gequelt door de gene die over haer luyden met recht niet en regneerde. Ende oft het behoorden/dat den Cepter wederom socht te komen tot den gene die hy met rechten toequam? Eenen Prins komende van die Rome/

me/

me/ende Edele Monarchen/ onder wien 't bewint Gouvernement vā Portugael gefloreert heeft/lanx alle de plaetsē vande werelt haer bevel verspreyende: Van goedertiere conditie ende tractabel/ rechtveerdigh van aert/in alle de actien voor verstandigh gehouden/ van den ouderdom van 36 Jaren/ bequaem om in tyden van den pays ende oorlogh te regeeren/sterck van krachten/ ende door de exercien verhert/ en yverigh van onse oude manieren/bermhertig ende goetmoedigh voor een yeder/ende boven alles seer Catholijck ende devoot. Nu moghen de Politique seggen oftmen wel gedaen heeft de ongeluckige vereenigheyt van Castilie te breecken /ende oft Portugiesen tot de trouwigheyt van soo getrouwe Ondersaten (ghelijckse altoos gheweest hebben/ ende tot de hooghmoedigheden van haere Natien) niet volkomelijck/voldaen hebben/ haer selve tot de ouden vrydom restituerende / want 't is Vrydom / ende niet slavernye de gene men hout. Aen soodanighe Prins vande afkomst der doorluchtighste Koningen / de beminste van hare Ondersaten die nimmermeer de Werelt heeft gehad.

E Y N D E.

t'Amsterdam, by Paulus Matthijsz. inde stoof-steegh.

N:25.

IVs, & Iustum de Regni Lusitani successione in serenissimâ Ducum Brigantinorum gente, communi doctorum virorum sententiâ, Portugaliæ legibus, consuetudine, populorum, atque adeo ipsius Naturæ principiis toties comprobatum, Divinâ tandem, (1.) *favente clementiâ, erupit.*

Orbi igitur universo Lusitani Proceres, & reliqua Lusitania, autoritate juris gentium, notum facimus, Nos unanimi concordiâ, votoque tandem verum, ac legitimum Portugaliæ, atque omnium suæ ditionis Regnorum, & Provinciarum hæredem, ac successorem JOANNEM *Ducem Brigantinum,* (2) *jam Regem hujus nominis IV.* (*quod felix sit, & faustum*) *declarasse.*

Ad hæc, Catholicos Castellæ Reges à Philippo II. (*qui Prudens vulgò cognominatur*) *nullo unquàm, vel recuperandæ autoritatis, aut provinciæ, vel hæreditatis jure,* (*quod vigilantes aliqui* (3.) *somniarunt*) *sed vi, rapinâ,* (4.) *fraude, injuriâ intrusos, & Lusitaniæ rebus hactenus potitos.* (5.)

Nos invitos, (6.) *per summam violentiam, proprio jure fraudatos, nullo animi assensu suis sanctionibus paruisse.* (7.)

Nullam hucusque occasionem, in quâ præfatam omnium Nostrûm mentem libere, & tutò palam profiteremur, oblatam: hanc verò summo Dei O. M. beneficio vix ostensam (8.) *libentissimo, & conformi animorum nexu arripuisse.*

(1.) Hoc anno felicissimo ipsis Kal. Decembris, tunc enim Ministri Pseudoregis Philippi è solio deturbati. Et postrid. Non. ejusdem mensis, die Lusitanis auspicatissimo, quippe quo olim JOANNES I. Patriæ defensor acclamatus, & modò IOANNES IV. alter libertatis Assertor, Olisipponem ingressus. Item Postrid. & altero Id die tunc enim publicè Rex inaguratus est.

(2.) IOANNES Theodosij II. Brigantini Ducis F. & nepos Catharinæ; quæ Regis Emmanuelis ex Eduardo Infante neptis, Philippum Castellanum jure repræsentationis, ac proinde in regni hæreditate præcedebat: tamen viribus impar, atque invalido legum auxilio, quod frustrà sæpius à Pontifice imploraverat, armis, tantùm, Castellanorum cessit.

(3.) Primùm insciti à Reip. ut alienæ, mox libidine assentandi, aut odio adversus Lusitanos.

(4.) Non latuere hæc Albanum Ducem, nec Marchionem de los Veles, qui (mirum!) Philippo Regi veritatem detegere ausi.

(5.) Res ipsa loquitur.

(6.) Plures ex Lusitanis in clade Africana occisi, captivi plures; quotusquisque reliquus, qui Remp. tueretur?

(7.) Quid mirùm nonnullos quoquo modo acta, quia mutari non poterant, comprobasse?

(8.) En illa, illa quam sæpe optastis, libertas: expergiscimini. Satis per tot annos motâ peccatum.

Enormem, exlegemque (9.) Castellanorum imperandi rationem.

Sacra, & profana simul irreligiosè misceri: (10.) Sedis Apostolicæ Vicarium irreverentèr tractari (11.) pacta, jurataque in Regni comitiis fœdera temere violari. (12.)

Summã Reip. curam fœminæ primùm, (13.) *tum hominum vel improborum fæci collatam, ac furtim, & per latrocinia* (14.) *potiùs, quàm vel fucatis artibus* (15.) *adeptam:*

Viros domi, & militiæ claros, ac veram virtutem perniciosæ paucorum, novorumque hominum (16.) *potentiæ posthaberi.*

Alimenta ipsa hominum miserorum (17.) *per fœdam, & assiduam tributorum exactionem: ingentes, ex Lusitaniâ redditus: Brasiliæ, atque Indiæ proventus in spectaculis, in deliciis, in exstruendo mari, & montibus coæquandis, profundi.* (18.)

Regni Lusitani succum, vires, sanguinem, hoc est, ærarium, arma, gentem (19.) *minui:*

E primâ nobilitate viros (20.) *Madritum, specie consultationis accitos, tantùm non vinctos, retineri; & quod reliquum nobilitatis supererat instantissimè evocari.* (21.)

Summos honores, Ordinum militarium insignia infamis notæ hominibus vendi: (22.)

Regnum inclytum Lusitanum in provinciam, (23.) *hoc est, in extremam servitutem velle redigere:*

Hæc, & plura vel his similia, vel (24.) *pejora, homines, quibus virile ingenium est* (25.) *(quamquam (quod negamus) legitimè Philip-*

pi

(9.) Germania, Belgium, Italia, Sabaudia; tota Europa testis.

(10.) Bis Ecclesia Lusitanica in tributa adacta: nihil Dei honoribus relictum.

(11.) Alexander Castracani, Episcopus Neocastrensis, & Apostolicus Collector, primùm obsessus, deinde abductus in Mantuam Carpentanorum.

(12.) Ex innumeris quæ succurrunt, cur unum memoretur?

(13.) Margarita vidua Francisci Mantuæ Ducis.

(14.) Non ignorat hæc, forsan, ipse Gasparus de Guzman.

(15.) Vix lucis spatio, vix noctis abactæ Enumerare queam mores, gentemque profanam.

(16.) Piget nominare, satis est gentem effugisse nefandam.

(17.) Cicatrix adhuc cruda.

(18.) Taurilia, Cannas, Lacus, Lucos, Retiros, Moxigangas, quis nescit?

(19.) Non prorsus exhaustam gratulamur. Viri, arma, equi ad usum, & ad decus adhuc supersunt.

(20.) Archiepiscopi Braccarensis, Olisipponensis, Eborensis Comites de Portalegre, de Miranda, de Sabugal, de Santacruz, de Prado, &c. Ad extremum, Nobiles omnes.

(21.) Ut Gotholanos verè viros, adorirentur; an potius ut in pistrinum dederent Lusitaniam?

(22.) Annulus aureus in naribus suis.

(23.) Id rebus, defuit unum.

(24.) Præter fidem, sed cum fide relata.

(25) Huc ades fama rerum, & fides temporum.

pi regnarent) ultrà pati, nec potuisse, nec debuisse, nec decuisse, (26.) *nec voluisse.*

Meritò ergo libertatem Patriæ, quæ nusquam gratior extat, quàm sub Rege pio, rebus omnibus, & vitæ ipsi præferendam, & Regem nostrum JOANNEM, *suum ad solium, postliminio receptum, evehendum duximus, in Christianæ Religionis,* (27.) *& Patriæ propugnaculum, in hostium perniciem,* (28.) *in Regum exemplar. Ex quo jam liquidò constat, quàm verè fuerit à Majoribus usurpatum,* PERICULOSE A PAUCIS EMI, QUOD MULTORUM ESSET.

(26.) Qui, non modò totam servitutem, sed nec totam libertatem pati possunt.

(27.) Quæ sera, tamen respexit.

(28.) Lusitani Reges Romanæ semper autoritatis vindices.
Patriæ patres
Castellanorum (cùm licuit) terror, & flagellum, altàs asylum.

OLISIPPONE.

Cum facultate Superiorum.

Apud Paulum Craesbeeck. *Anno* 1641.

F641
P149m

75-33
Notebo
5 Aug.